

Doorpakken op Ondermijning

Aanpak ondermijning 2022 en verder

April 2022

(Corsa 22.032606)

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	3
2. Beeld	3
2.1. Bewustwording en organisatieontwikkeling omtrent ondermijning	3
2.2. Vergroten zicht op risicovolle bedrijvigheid	3
2.3. Versterken van de informatiepositie en integrale samenwerking	4
2.4. Uitbreiding bestuurlijk instrumentarium	4
2.5. Beleid en Handhaving	4
2.6. Communicatie	4
3. Doorpakken voor ondermijning	4
4. Financiële borging aanpak ondermijning	6
4.1. Uitbreiding capaciteit	6
4.1.1. Borging aanpak ondermijning	6
4.1.2. Project Doorlichting Plaspoelpolder	6
5. Proces en Evaluatie	7

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: Aanbevelingen uit het Ondermijningsbeeld	8
BIJLAGE 2: Aanbevelingen uit de bestuurlijke weerbaarheidsscan	11
BIJLAGE 3: Notitie Ondermijning: Tegengaan onveilig, niet leefbaar en malafide ondernemersklimaat in Rijswijk	14

1. INLEIDING

Sinds 2017 leidt de gemeente de gecoördineerde inzet op de bestrijding van ondermijning in Rijswijk met de veiligheidspartners. Daarvoor zijn in 2017 de beleidsnotitie “Integere Plaspoelpolder” (bestuurlijke aanpak ondermijning) en een bijbehorend Plan van Aanpak “Project Ophis” opgesteld. Daarbij heeft in eerste instantie de nadruk gelegen op de aanpak van de Plaspoelpolder met als missie het tegengaan van een onveilig, niet leefbaar en malafide ondernemersklimaat in Rijswijk. Dit leverde onder andere de pilot Vergunningaanvraag Automotive op, dat deels gefinancierd werd uit het ondermijningsfonds.

In april 2021 zijn voor Rijswijk door het Regionaal Informatie en Expertisecentrum (RIEC) een ondermijningsbeeld en een bestuurlijke weerbaarheidsscan opgeleverd. In deze stukken zijn aanbevelingen gedaan om de aanpak van ondermijning voor Rijswijk naar een hoger niveau te tillen. In het ondermijningsbeeld zijn vier aanbevelingen gedaan (zie Bijlage 1 voor verdere uitwerking):

- Vergroot bewustwording omtrent ondermijning
- Vergroot het zicht op risicovolle bedrijvigheid
- Versterk de informatiepositie en integrale samenwerking
- Breidt het bestuurlijk instrumentarium uit

In de bestuurlijke weerbaarheidsscan van het RIEC wordt aanbevolen om preventief, informatie gestuurd en projectmatig te werken aan de aanpak van ondermijning en deze werkwijze te borgen in de organisatie (zie Bijlage 2 voor verdere uitwerking). Aanvullend worden aanbevelingen gedaan over bewustwording & organisatieontwikkeling, Informatiepositie, Beleid en Handhaving, Integriteit en veiligheid en Communicatie.

De aanbevelingen uit deze stukken worden in deze aanpak vertaald naar concrete (vervolg) acties voor 2022.

2. BEELD

We zien dat krachtige inzet op de aanpak van ondermijning door de gemeente Rijswijk een sterk signaal is naar onze externe partners en deze aanpak effect heeft. Hieronder wordt voor de aanbevelingen samengevat welk beeld we zien naar aanleiding van de aanpak die tot nu toe is ingezet.

2.1. Bewustwording en organisatieontwikkeling omtrent ondermijning

Steeds meer gemeentelijke professionals en burgers zijn zich bewust van ondermijning door de voorlichtingen, trainingen en presentaties die mede door het RIEC worden gegeven. Met name bij het managementteam, de gemeenteraad en het college is er awareness training op bestuurlijke weerbaarheid, en ook voor andere gemeentelijke professionals is er aandacht voor integriteit en een veilige werkplek. Ondermijning wordt doorlopend onder de aandacht gebracht en successen in de strijd tegen ondermijning worden gedeeld en krijgen aandacht in het nieuws. Signalen van ondermijning worden opgehaald bij en doorgegeven door gemeentelijke professionals, ketenpartners en burgers. Er is hier een nieuw meldpunt (ondermijning@rijswijk.nl) voor. Sinds kort is het ook mogelijk anoniem via “Meld Misdaad Anoniem” signalen van ondermijning door te geven.

2.2. Vergroten zicht op risicovolle bedrijvigheid

De vergunningplicht voor de automotive branche heeft ertoe geleid dat steeds minder malafide ondernemers voet krijgen in Rijswijk. Mede door de BIBOB-toets (BIBOB staat voor bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur) op de vergunning aanvraag kunnen we het ‘kaf van het ‘koren’ scheiden. Een lopend onderzoek van het RIEC op branches in de Plaspoelpolder zorgt ervoor dat we dit jaar nog een eerste beeld krijgen van risicovolle bedrijvigheid en de “blinde vlekken” die voorheen nog onbekend waren. Een verdere verdieping van dit onderzoek kan het zicht vergroten op leegstaande panden en bedrijfsverzamelgebouwen, postbusfirma’s, witwassen en drugscriminaliteit en daarmee wordt een gerichte, structurele en integrale inzet op risicovolle bedrijvigheid mogelijk.

Voor wat betreft mensenhandel en uitbuiting geven we uitvoering aan de aanpak mensenhandel en wordt (illegale) prostitutie in kaart gebracht mede door het Haags Economisch Interventieteam (HEIT), die ook integrale controles uitvoert op bedrijven waar signalen van misstanden over binnenkomen. Om arbeidsuitbuiting tegen te gaan en beter zicht te krijgen op arbeidsmigranten zijn er afspraken met huisvesters van arbeidsmigranten dat zij zich laten schrijven in het BRP.

2.3. Versterken van de informatiepositie en integrale samenwerking

Signalen van ondermijningen worden behandeld bij het gemeentelijke ondermijningsoverleg en casussen worden aangedragen bij het RIEC voor integrale aanpak. Intergemeentelijke samenwerking is er bij de regionale ondermijningstafel.

2.4. Uitbreiding bestuurlijk instrumentarium

Regionaal is er intergemeentelijke samenwerking op het gebied van de uniformering van het BIBOB-beleid en uitvoering. Een aparte BIBOB-coördinator wordt geworven voor Rijswijk om de BIBOB-processen in goede banen te leiden

2.5. Beleid en Handhaving

De inrichting van de gemeentelijk organisatie wordt afgestemd op de gemaakte afspraken in het district en de eenheid, met name voor de Bestuurlijke Aanpak Mensenhandel, Het Digitaal Opkopersregister (DOR)/Digitaal opkopers Loket (DOL) en de actualisatie en uniformering van het BIBOB-beleid.

2.6. Communicatie

De communicatie strategie voor ondermijning betreft niet alleen de Plaspoelpolder, maar heel Rijswijk. Vanuit het project Dealbreakers, een project dat is opgesteld vanuit de regio Haaglanden in samenwerking met het RIEC en dat als doel heeft om jonge aanwas in de (drugs)criminaliteit te voorkomen, is een communicatiestrategie ingezet.

3. DOORPAKKEN VOOR ONDERMIJNING

Vele acties uit het ondermijningsbeeld en de bestuurlijke weerbaarheidsscan worden al uitgevoerd. Om de aanpak voor ondermijning te borgen en voortuitgang te boeken is het nu noodzakelijk uitvoering te geven aan de volgende acties uit de aanbevelingen:

1. Doorlichting Plaspoelpolder

Het nader onderzoeken van de Plaspoelpolder (PPP), of wel het zicht vergroten op risicovolle bedrijvigheid en blinde vlekken, zal zich in een tweede fase (Q3 2022), op langer termijn, verder moeten vertalen door middel van een grondige doorlichting van de PPP op ondermijnende activiteiten en met name het witwassen van geld.

Dit is een omvangrijke operatie. Uit het onderzoek dat het RIEC doet op een beperkt deel van op PPP blijkt dat het dan om een grondige doorlichting van de PPP van 2000+ gaat bedrijven (BV's, NV's, VOF's, etc... die op een adres zijn gevestigd).

Dit grondige vervolg doet het RIEC niet zelf. Als gemeente zullen we, in samenwerking met het RIEC en met de instrumenten die het RIEC beschikbaar heeft, alsook met de andere partners, zelf deze handschoen moeten oppakken.

Als bijlage van dit Plan van Aanpak is een notitie gekoppeld dat een verder verdiepende doorlichting van de Plaspoelpolder op ondermijnende activiteiten voorstelt en welke inzet en budget daarvoor benodigd is.

2. Aanpak malafide Uitzendbureaus en problematiek (uitgebuite) arbeidsmigranten

Het woonbeleid/ de huisvestingsverordening van de gemeente Rijswijk wordt op termijn aangepast. Het is dan ook mogelijk verkamering, onderhuur en eigenaren van panden waar de woon- en leefomstandigheden ontoereikend zijn aan te pakken. Tegelijkertijd zal er gefocust worden op malafide uitzendbureaus die arbeidsmigranten in dit soort woningen huisvesten. Een plan van aanpak wordt hiervoor opgesteld. Hierbij wordt ook gebruik gemaakt van het Barrièremodel Arbeidsuitbuiting door Malafide Uitzendbureaus van het RIEC op het Kennis Platform Ondernijning.

3. Opleiding BOA ('s) tot specialist ondernijning

Ter versterking van de informatiepositie en integrale samenwerking wordt door het RIEC voorgesteld om een of meer BOA's op te leiden tot specialist in ondernijning, welke kennis heeft/hebben van het onderwerp en als aanspreekpunt kan/kunnen dienen voor burgers en ondernemers.

4. Aanstellen Uitvoerend Projectleider

Ter versterking van de informatiepositie en integrale samenwerking wordt in het ondernijningsbeeld ook een projectmatige aanpak vanuit de gemeente voorgesteld, waarbij een uitvoerend projectleider wordt aangesteld. Zo'n uitvoerende projectleider kan grote projecten, die gericht zijn op de bestrijding van ondernijning, aansturen. Met een uitvoerend projectleider wordt de integrale samenwerking versterkt: de gemeente houdt regie voor de veiligheidspartners (RIEC, Haags Economisch InterventieTeam, driehoek, district, veiligheidsregio) op de bestrijding van ondernijning, alsook de interne afstemming (BRP, Bouw en Woning Toezicht, etc..).

5. Communicatie en campagne tegen aanwas jonge criminelen

Informatiecampagnes over onder andere drugs en criminaliteit en awareness(trainingen) over ondernijning zullen een belangrijke focus blijven voor de gemeente Rijswijk naar zowel professionals als burgers. De aandacht is hierbij gericht op het meer weerbaar maken van bestuurders en burgers tegen ondernijnende krachten. De komende tijd zal de E-learning mensenhandel module van het CCV onder de aandacht gebracht worden van gemeentelijke balie-medewerkers van Burgerzaken en inspecteurs op het gebied van bouwen en wonen. Het gebruik van de ondernijningsapp zal ook gestimuleerd worden bij gemeentelijke professionals, ondernemers en burgers.

Landelijk is een van de kernpunten in de bestrijding van ondernijning het voorkomen van jonge aanwas in de criminaliteit. Ook in Rijswijk worden jongeren geworven door criminelen en verleid het criminele pad op te gaan. De pilot Dealbreakers is een project dat is opgesteld vanuit de regio Haaglanden in samenwerking met het RIEC en als doel heeft om (kwetsbare) jonge aanwas in de (drugs)criminaliteit te voorkomen. De pilot Dealbreakers stopt eind 2022. Het is de bedoeling dat er eind 2022 een (communicatie) plan ligt voor het voorkomen van jonge aanwas voor alle gemeenten in onze eenheid en initiatieven worden opgestart die dit doel nastreven.

6. Borging (werk)processen BIBOB

Momenteel wordt een Coördinator BIBOB geworven. Diens taak zal het zijn om de werkprocessen voor BIBOB in te richten, het beleid en de uitvoering te actualiseren en daarbij te borgen dat BIBOB-dossiers beveiligd worden opgeslagen en worden getoetst aan de privacyregels (DPIA). Tevens zal de Coördinator BIBOB de wegwijzer 'De Wet BIBOB en Vastgoed' van het RIEC, waarin een compleet stappenplan is opgenomen voor het invoeren en het uitvoeren van het BIBOB-beleid, overnemen in het BIBOB-beleid. De Coördinator BIBOB zal ook een bijdrage leveren aan de bewustwording van ondernijning en BIBOB-training verzorgen in samenwerking met het RIEC (ook voor doorgronden financiële constructies). Tenslotte zal de Coördinator BIBOB een voorstel doen voor de implementatie en toepassing van BIBOB bij subsidies en de implementatie en toepassing van de Wet BIBOB bij Huisvestingswetvergunningen.

4. FINANCIËLE BORGING AANPAK ONDERMIJNING

Voor een groot deel valt de bekostiging van de uitvoering van de aanpak van ondermijning binnen de bestaande budgetten. Echter, voor enkele onderdelen is extra budget nodig.

In de bestrijding van ondermijning in Rijswijk is het noodzakelijk de aanpak van ondermijning te borgen, het werkgebied uit te breiden naar heel Rijswijk en ook de andere criminogene branches aan te pakken. Daarvoor is, volgens het ondermijningsbeeld en de bestuurlijke weerbaarheidsscan, niet alleen een uitbreiding van het bestuurlijk instrumentarium nodig, maar ook een uitbreiding op capaciteit.

4.1. Borging aanpak ondermijning

A. BOA's op te leiden tot specialist in ondermijning

Benodigd: capaciteit voor extra werkzaamheden geschat op > 2 FTE ad. € 140.000,- structureel op het Beleidsproduct 61100122 Aanpak georganiseerd en ondermijnende criminaliteit

B. Uitvoerend projectleider

Benodigd: capaciteit voor extra werkzaamheden geschat op > 1 FTE ad. € 96.000,- structureel op het Beleidsproduct 61100122 Aanpak georganiseerd en ondermijnende criminaliteit

C. Communicatie en campagne tegen aanwas jonge criminelen

Benodigd: capaciteit voor extra werkzaamheden geschat op > € 20.000,- structureel en € 20.000,- incidenteel op het Beleidsproduct 61100122 Aanpak georganiseerd en ondermijnende criminaliteit.

4.2. Project Doorlichting Plaspoelpolder (Zie ook Bijlage 3)

Vanuit de bestuurlijke weerbaarheidsscan wordt aangeraden het zicht op witwassen te vergroten en capaciteit beschikbaar te stellen in de bestrijding van ondermijning. Voor het tegengaan van een onveilig, niet leefbaar en malafide ondernemersklimaat in Rijswijk is het, vanuit verschillende bronnen en op aanraden van de ketenpartners in de bestrijding van ondermijning, noodzakelijk gebleken de Plaspoelpolder door te lichten op ondermijnende activiteiten en dan met name het witwassen van geld.

Het gaat hierbij om een doorlichting van 2000+ bedrijven (waaronder de postbusfirma's) door middel van data vergaring en data-analyse, waarbij de bedrijven ook financiële en fiscale aandacht krijgen. Dit is een omvangrijke incidentele operatie in het kader van de aanpak van ondermijning. Formatie en expertise voor deze aanpak zijn niet in de gemeentelijke organisatie aanwezig en zullen ingehuurd moeten worden. De bestuurlijke weerbaarheidsscan raadt aan de doorlichting van de Plaspoelpolder projectmatig aan te pakken onder leiding van een uitvoerend projectleider (zie 4.1 Borging aanpak ondermijning voor aparte budget aanvraag voor deze functie).

Benodigd: € 65.000 eenmalig, uit investeringsbudget op het Beleidsproduct 61100122 Aanpak georganiseerd en ondermijnende criminaliteit.

Actie	Structureel	Incidenteel
Borging aanpak ondermijning		
A. BOA's op te leiden tot specialist in ondermijning	€ 140.000 (2022 : € 70.000)	
B. Uitvoerend projectleider	€ 96.000 (2022 : € 46.000)	
C. Communicatie en campagne tegen aanwas jonge criminelen	€ 20.000	€ 20.000
Project Doorlichting Plaspoelpolder		€ 65.000
TOTAAL (op het Beleidsproduct 61100122)	€ 256.000 (2022 : 146.000)	€ 85.000

5. PROCES EN EVALUATIE

Proces

De aanpak is een aanvulling op de budgetaanvragen voor Veiligheid bij de Eerste halfjaar rapportage 2022. Na toekenning van het budget door de raad kan worden geworven voor extra capaciteit voor formatie, de uitbreiding van bestaande taken en de uitvoering van nieuwe taken.

Evaluatie

Deze aanpakfase zal tussentijds in afstemming met de burgemeester als portefeuillehouder en na 1 jaar geëvalueerd worden.

BIJLAGE 1

AANBEVELINGEN UIT HET ONDERMIJNINGSBEELD

Het doel van het ondermijningsbeeld is om het zicht te vergroten op de (georganiseerde) ondermijnende criminaliteit dat zich afspeelt binnen de gemeente Rijswijk. De resultaten van het ondermijningsbeeld worden door de betrokken overheidspartners gebruikt als input voor het lokale veiligheidsbeleid of voor het prioriteren van criminele thema's. In dit hoofdstuk worden de aanbevelingen tevens vertaald naar acties die de gemeente Rijswijk weerbaarder zullen maken tegen ondermijnende criminaliteit en al in uitvoering zijn.

1.a. Aanbeveling 1: vergroot bewustwording omtrent ondermijning

Het vergroten van bewustwording en de betrokkenheid van zowel gemeentelijke professionals als inwoners bevordert het zicht op wat er daadwerkelijk speelt.

1.b. Acties vergroting bewustzijn ondermijning

	Actie	Uitwerking
1.	Doorlopend onder aandacht brengen van ondermijning bij gemeentelijke professionals	- Aansluiten bij overleggen van diverse gemeentelijke teams om signalen op te halen - Geregeld awareness berichten plaatsen op Edison - Verspreiding Infographic voor medewerkers - Verspreiding signalenboekje RIEC
2.	Periodiek trainen medewerkers	- Awareness sessies houden bij specifieke gemeentelijke teams - Awareness training voor nieuwe medewerkers
3.	Interne Communicatie	- Geregeld awareness berichten plaatsen op Edison - Successen op ondermijning delen op Edison
4.	Inzetten op (preventieve) communicatie en voorlichting bij inwoners en ondernemers	- Samenwerking met Buurtpreventieteams - Samenwerking met woningcorporaties - Samenwerking ondernemers bij KVO - Bewustwordingscampagne via gemeentelijke media (krant, website, social media) om aandacht te vragen voor diverse ondermijningsonderwerpen
5.	Inzetten op vergroten meldingsbereidheid	- Aansluiten bij Meld Misdaad Anoniem

2.a. Aanbeveling 2: Vergroot het zicht op risicovolle bedrijvigheid en blinde vlekken

Controles en toezicht kunnen bijdragen aan het verminderen van blinde vlekken en aan het aanbrengen van focus met betrekking tot specifieke fenomenen. Intensivering van toezicht en controle heeft bovendien een preventief effect, omdat criminelen zich bij voorkeur vestigen in een gemeente waar zij zo min mogelijk risico lopen op bemoeienis door de overheid. Het zicht op risicovolle bedrijvigheid en blinde vlekken kan vergroot worden door deze controles te intensiveren door de veiligheidspartners als Gemeente (IOG, bouw- en woningtoezicht), Politie, Het Haag Economisch Interventieteam en de Omgevingsdienst Haaglanden.

2.b. Acties vergroting zicht op risicovolle bedrijvigheid en blinde vlekken

	Actie	Uitwerking
1.	Gerichte, structurele en integrale inzet op risicovolle bedrijvigheid	- Voortzetten van de aanpak Veilig Bedrijventerrein en certificering voor het KVO (Gemeente, Politie)
2.	Investerings in fysieke omgeving	- Gebiedsontwikkeling (meer woningen bij bedrijventerreinen)

		- In nieuwe (woon)gebieden de werving van nieuwe buurtpreventieleden- en teams ondersteunen (Gemeente, Politie)
3.	Zicht krijgen op leegstaande panden en bedrijfsverzamelgebouwen door middel van preventie en repressieve maatregelen	- Vergunningplicht invoeren van kamer- of bedrijfsverhuur met BIBOB-toets (model Rheden) - Inzet wet- en regelgeving bij toetsing op het bestemmingsplan - Integrale controles uitbreiden De afdelingen Burgerzaken, Bouw en Woningtoezicht en de ODH kunnen adrescontroles uitvoeren op basis van de Wet BRP en de Woningwet, te beginnen bij de panden die op papier leeg staan. Bij niet-vergunningplichtige bedrijven kan met Bouw- en Woningtoezicht op het bestemmingsplan gecontroleerd worden. (Gemeente, ODH) - Onaangekondigde controles uitvoeren (Gemeente, ODH, HEIT)
4.	Vergunningsplicht van de automotive branche	- Voortzetten aanpak - Evaluatiebijeenkomst met samenwerkingspartners t.b.v. verbetering samenwerking en recente ontwikkelingen - Updaten Beleid, Aanwijzingsbesluit en Toelichting vergunningplicht automotive n.a.v. uitspraak RvS 3 maart 2021
5.	Aanpak voor Malafide Uitzendbureaus	- Melden signalen ondermijning bij interventieteam ISZW - Gebruik Barrièremodel Arbeidsuitbuiting door Malafide Uitzendbureaus van het RIEC op het Kennis Platform Ondermijning - Verdiepend districtelijk onderzoek arbeidsuitbuiting - Uitvoeren Plan van Aanpak Malafide uitzendbureaus
6.	Aanpak eigenaren van panden waar de woon- en leefomstandigheden ontoereikend is	- Gebruik maken van de Wet versterking handhaving instrumentarium Woningwet - Introductie bestuurlijke boete
7.	Zicht krijgen op onvergunde prostitutie	- In kaart brengen met het prostitutie team van het HEIT - Integrale controles met het HEIT - Verhoging toegestane leeftijd voor sekswerkers van 18 naar 21. (Bij wijziging beleid en vernieuwing vergunning seksinrichting) - Uitvoering aanpak mensenhandel - Verdiepend districtelijk onderzoek arbeidsuitbuiting
8.	Informatiecampagnes over drugs en criminaliteit	- Afstemming campagne met andere gemeenten - Inzet positieve influencers voor jongeren
9.	Inzet publiek cameratoezicht	- Afstemmen inhuur Mobiele Camera Units met Politie Haaglanden (repressieve inzet) - Voorafgaande de inzet van een Mobiele Camera Unit wordt de grondslag en motivatie benoemd voor het gebruik ervan en wordt overwogen of deze in het kader van privacy is toegestaan (preventieve en repressieve inzet); Onderzoek is gaande
10.	Aanpak problematiek arbeidsmigranten	- Behandeling in Casusoverleg Woonoverlast - Implementatie Verhuurdersvergunning (vergunning aanvragen om panden als woning te mogen verhuren) met BIBOB-toets (Model Rotterdam) - Implementatie kamerverhuur (exploitatie-)vergunning met BIBOB-toets (Model Rheden) - Verdiepend districtelijk onderzoek arbeidsuitbuiting

		- Afspraken met huisvesters om arbeidsmigranten in te laten schrijven in het BRP en om zelf meldingen of klachten met betrekking tot overlast af te handelen - Versnelde, kleinschalige groepsinschrijvingen bij de gemeente. - Uitvoering onaangekondigde controles (gemeente, ODH)
11.	Zicht vergroten op witwassen	- Bewustwordingsgesprekken met ondernemers (via Economische Zaken) - Open bronnen onderzoek (KvK, Kadaster, sociale media en ander internetonderzoek) - Afstemming met veiligheidspartners om onverklaarbaar vermogen aan te tonen - Uitbreiding bestuurlijke mogelijkheden (incasso, openstaande vorderingen, inzet dwangsommen en bestuursdwang) - Doorlichting Plaspoelpolder
12.	Zicht vergroten op drugscriminaliteit	- Meldingsbereidheid vergroten (zie ook Acties vergroting bewustzijn ondermijning) - Opbouwen van signalen Gezamenlijke verstoringsacties met Politie (Na afstemming politie) - Deelname aan pilot "Dealbreakers": aanpak ter voorkomen van jonge aanwas in de drugscriminaliteit

3.a. Aanbeveling 3: Versterk de informatiepositie en integrale samenwerking

Een goede en breed gedeelde informatiepositie binnen de gemeente is een belangrijke voorwaarde voor het effectief tegengaan van ondermijnende activiteiten. Ook draagt het bij aan een sterke gezamenlijke en integrale aanpak. Om de informatiepositie van de gemeente te versterken worden aanvullende procesaanbevelingen gedaan (op de eerder genoemde twee thematische aanbevelingen)

3.b. Acties versterking informatiepositie en integrale samenwerking

	Actie	Uitwerking
1.	Ten minste een gemeentelijke BOA opleiden tot specialist in ondermijning	- Opleiding van een of meer BOA's tot specialist in ondermijning
2.	Projectmatige aanpak vanuit de gemeente	- Aanstelling uitvoerend projectleider
3.	Intergemeentelijke samenwerking	- Samenwerking met buurgemeenten zoals Den Haag en Delft (bijvoorbeeld om BOA's aan te wijzen voor meerdere gemeenten)
4.	Aandragen signalen bij het RIEC voor integrale aanpak	- Het gezamenlijk indienen van een signaal vanuit de lokale ondermijningstafel

4.a. Aanbeveling 4: breid het bestuurlijk instrumentarium uit

Gemeenten beschikken over een groot aantal instrumenten die zij kunnen inzetten in de aanpak van ondermijning. Dit kan bijvoorbeeld met bestemmingsplannen, aan- of toepassing van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) en exploitatievergunningen. Het volgende hoofdstuk, Aanbevelingen uit de Bestuurlijke Weerbaarheidsscan, gaat hier dieper op in.

4.b. Acties uitbreiding bestuurlijk instrumentarium

	Actie	Uitwerking
1.	Uitbreiding DOR/ DOL	- Invoering aanwijzing en de implementatie van het DOR en DOL
2.	Uitbreiding BIBOB	- Uitvoering actualisatie en uniformering/ harmonisering BIBOB-beleid in en met het district.

3.	Doorontwikkeling bestuurlijk instrumentarium	- Advisering door de casusregisseur van het Bestuurlijk Ondersteuningsteam (BOT)
----	--	--

BIJLAGE 2

AANBEVELINGEN UIT DE BESTUURLIJKE WEERBAARHEIDSSCAN

De weerbaarheidsscan geeft een beeld van hoe weerbaar de gemeente op dit moment is in de aanpak op ondermijning. Hiervoor is gekeken naar de volgende vijf pijlers:

- Bewustwording & organisatieontwikkeling
- Informatiepositie
- Beleid & Handhaving
- Integriteit & Veiligheid
- Communicatie

In dit hoofdstuk worden voor deze vijf pijlers de aanbevelingen uitgewerkt in actiepunten.

1. Bewustwording & organisatieontwikkeling

	Actie	Uitwerking
1.	Doorlopend bewustwordingstrainingen organiseren	- Bewustwordingstrainingen organiseren, met ondersteuning van het RIEC, op specifieke onderwerpen, zowel intern als extern - Training mensenhandel door Fairwork, Comensha en/of Shop - E-learning mensenhandel module van het Centrum van Criminaliteitspreventie en veiligheid (CCV) onder de aandacht brengen van gemeentelijke baliemedewerkers van Burgerzaken en inspecteurs op het gebied van bouwen en wonen - Gebruik ondermijningsapp stimuleren bij gemeentelijke professionals, ondernemers en burgers
2.	Bewustwording bij managementteam, gemeenteraad en college	- Bewustwordingssessies organiseren, met ondersteuning van het RIEC, gericht op bestuurlijke weerbaarheid
3.	Borging van aanpak ondermijning in de organisatie	- Voortzetting lokaal ondermijningsoverleg
4.	Uitbreiding capaciteit	- Aanstelling BOA met taakaccent ondermijning, welke kennis heeft van het onderwerp en als aanspreekpunt kan dienen voor burgers en ondernemers; - een BIBOB-coördinator met kennis en expertise aanstellen. - Doorlichting Plaspoelpolder: wordt projectmatig aangepakt onder leiding van een uitvoerend projectleider

Het vierde punt wordt verder uitgewerkt in hoofdstuk 4 Financiële Borging Plan van Aanpak Ondermijning onder 4.1. Uitbreiding capaciteit. De doorlichting van de Plaspoelpolder is als bijlage aan de aanpak toegevoegd.

2. Informatiepositie

	Actie	Uitwerking
--	-------	------------

1.	Borging van het gemeentelijk meldpunt	- Onder de aandacht brengen van een specifiek emailadres voor ondermijningszaken onder alle gemeentelijke professionals, ondernemers en burgers - Mogelijkheid anoniem melden borgen
2.	Aansluiten bij Meld Misdaad anoniem	- Aansluiting bij Meld Misdaad Anoniem
3.	Evalueren signaal tot aanpak	- Evaluatie werkproces signaleren en aanpakken criminaliteit - Aanvulling werkproces met model informatieprotocol intragemeentelijke informatiedeling bij de aanpak van ondermijning van het Strategisch Beraad Ondermijning (SBO) - Werkproces toetsen aan DPIA

3. Beleid & Handhaving

	Actie	Uitwerking
1.	Inrichten van de organisatie op de gemaakte afspraken in het district en de eenheid	- Uitrol Uitvoeringsagenda 2021 - Implementatie Bestuurlijke Aanpak mensenhandel - Door het RIEC en het Regionaal Samenwerkingsverband Integrale Veiligheid (RSIV) wordt op basis van de lopende projecten een handreiking gemaakt voor gemeenten hoe een bedrijventerrein aangepakt kan worden. - Bewustwordingsbijeenkomst organiseren voor mensenhandel - Aanwijzing en implementatie DOR/DOL - Actualisatie en Uniformering BIBOB beleid
2.	Borging wet BIBOB in werkprocessen	- Een BIBOB-coördinator met kennis en expertise aanstellen. - Actualisatie en Uniformering BIBOB beleid - Bewustwording en inrichting van het werkproces door BIBOB- coördinator - Bewustwording door sessies waarin concrete voorbeelden van ondermijning worden besproken - BIBOB-training in samenwerking met het RIEC (ook voor doorgronden financiële constructies) - Borging beveiligd opslaan van BIBOB-dossiers - De wegwijzer 'De Wet BIBOB en Vastgoed' van het RIEC, waarin een compleet stappenplan is opgenomen voor het invoeren en het uitvoeren van het BIBOB-beleid, overnemen in het BIBOB-beleid - de implementatie en toepassing van BIBOB bij subsidies - de implementatie en toepassing van de Wet BIBOB bij Huisvestingswetvergunningen

4. Integriteit & Veiligheid

	Actie	Uitwerking
1.	Meer maatregelen treffen om integriteit te waarborgen	- Sessie tussen HRM en OOV om duidelijkheid te krijgen wat integriteit betekent in de context van ondermijning

		- Dilemmatraining organiseren (HRM en OOV) op ondermijning voor Raadsleden en Collegeleden - Gebruik van risicoprofielen en Screeningsinstrumenten ambtenaren.
2.	Aanscherpen rondom maatregelen veilige werkomgeving	- Sessie aandacht voor ondermijning in het kader van agressie voor bestuurders en medewerkers (HRM en OOV) - Ondersteuning van Netwerk Weerbaar Bestuur voor bestuurders - Gebruik maken van Leidraad Weerbaar Bestuur

3.5. Communicatie

	Actie	Uitwerking
1.	Uitwerken van een communicatiestrategie in de aanpak van ondermijning	- Verbreden communicatie strategie naar heel Rijswijk i.p.v. alleen Plaspoelpolder en afstemmen tussen communicatieadviseur en OOV - Informatie over ondermijning en successen delen op internet/Edison, o.a. signalenboekje en infographic
2.	Inzet communicatie als interventie	- Communicatiestrategie om jonge aanwas in criminaliteit te voorkomen (inzet positieve influencers)

BIJLAGE 3

Toelichting behorende bij voorstel	
Redacteur: J. Elshof / (070) 326 15 07 (Team)manager: I.G.P. Radder Team: Veiligheid, Inspectie & Handhaving	Datum: 14-04-2022 Corsanr.: 22.005075
Onderwerp Notitie Ondernijning en risicovolle bedrijvigheid: Tegengaan onveilig, niet leefbaar en malafide ondernemersklimaat in Rijswijk op lange termijn.	

Doorlichting Plaspoelpolder

Ondernijning kenmerkt zich door de verwevenheid tussen onder- en bovenwereld. Daar waar de onderwereld gebruik maakt van de diensten van de bovenwereld voor haar illegale activiteiten. Hierdoor vervagen normen en neemt het gevoel van veiligheid en leefbaarheid af en het heeft een ontwrichtend effect op de samenleving en democratie waarin we leven. Legale structuren zijn in dat licht een onmisbare schakel en kunnen criminelen faciliteren in de uitvoering van hun malafide activiteiten.

Professionals geven aan dat deze verwevenheid zich onder andere kan manifesteren in risicovolle bedrijvigheid en blinde vlekken. Het wordt in dat kader door het Regionaal Informatie en Expertisecentrum (RIEC) aanbevolen om het zicht op de benoemde risicovolle bedrijvigheid en blinde vlekken te vergroten. Dat geldt met name voor de risicovolle locaties zoals de bedrijventerreinen en de aanwezige risicovolle branches in de gemeente. De Plaspoelpolder (hierna PPP) is zo'n risicovolle locatie waar blinde vlekken zijn. De PPP is het op-één-na grootste bedrijventerrein van Zuid-Holland en daarmee een aandachtlocatie.

Om die reden is in het Districtscollege van 23 september 2021 de PPP aangewezen als één van de twee bedrijventerreinen die nader onderzocht kan/zal worden op ondernijnende activiteiten.

Het RIEC legt zich met de gemeente Rijswijk en de andere ketenpartners in de eerste fase, op korte termijn, toe op quick-wins, met name om een zicht te krijgen op en het aanpakken van kwetsbare en/of risicovolle panden op de PPP.

Waarom is nadere doorlichting noodzakelijk en wat voegt het toe?

Het nader onderzoeken van de PPP, of wel het zicht vergroten op risicovolle bedrijvigheid en blinde vlekken, zal zich in een tweede fase, op langer termijn, verder moeten vertalen door middel van een grondige doorlichting van de PPP op ondernijnende activiteiten en met name het witwassen van geld. Dit is een omvangrijke operatie in het kader van de aanpak van ondernijning. Uit het onderzoek dat het RIEC doet naar een doorlichting van branches op de PPP blijkt dat het dan om een grondige doorlichting van de PPP gaat van in totaal 2000+ bedrijven (inclusief meerdere bedrijfsconstructies (BV's, NV's, VOF's, etc... die op een adres zijn gevestigd). Dat onderzoek doet het RIEC niet zelf. Als gemeente zullen we, in samenwerking met het RIEC en met de instrumenten die het RIEC beschikbaar heeft, alsook met de andere partners, zelf deze handschoenen moeten oppakken en doorpakken om de bedrijventerreinen meer veiliger, gezonder en leefbaarder te maken en te houden.

Wat houdt doorlichting in?

Doorlichting van de Plaspoelpolder betekent dat al deze bedrijven door middel van Data Vergaring en Gevel Verificatie in beeld moeten worden gebracht en door middel van Data Analyse onderzocht en

geanalyseerd moeten worden. De malafide bedrijfsconstructies, die uit de Data Analyse naar voren komen, moeten dan vervolgens als concreet signaal in worden gebracht bij (de partners van) het RIEC. De samenwerkingspartners bepalen of een signaal opgeschaald moet worden naar een onderzoekscasus. Als een malafide bedrijfsconstructie is opgeschaald naar een onderzoekscasus, dan moet het financieel en fiscaal doorgelicht worden en moeten strafbare feiten worden opgespoord.

- Data Vergaring, Gevel Verificatie, Data Analyse en het inbrengen van concrete signalen van malafide bedrijfsconstructies bij (de partners van) het RIEC zijn taken die de gemeente kan oppakken.
- Financiële en fiscale doorlichting van bedrijfsconstructies is geen taak die bij de gemeente is belegd: deze kennis is in Rijswijk ook niet in huis. Financiële en fiscale doorlichting is een taak die bij de Belastingdienst is belegd. De Belastingdienst kan, nadat een signaal grondig is onderzocht, er aanleiding is om een financiële en fiscale doorlichting te doen en als de casus is opgeschaald naar het RIEC, een bedrijf doorlichten.
Disclaimer: Gezien de beperkte capaciteit bij de Belastingdienst en een andere prioriteitstelling, zit er een doorlooptijd aan het doorlichten van bedrijven. Daar komt bij dat Rijswijk niet de enige gemeente is die bedrijven financieel en fiscaal wil laten doorlichten.
- Opsporing is een taak die bij de politie is belegd. De politie kan, nadat een financiële en fiscale doorlichting is gedaan, aan opsporing doen. De politie heeft echter niet de capaciteit om alle bedrijven op de Plaspoelpolder grondig door te lichten op strafbare feiten. Vandaar dat zij eerst het grondige onderzoek/analyse van de gemeente en de financiële en fiscale doorlichting van de belastingdienst afwachten voordat overgegaan wordt op opsporing naar strafbare feiten.

Voorstel voor aanpak

Dit voorstel gaat in op de rol die gemeente zal oppakken voor Data Vergaring, Gevel Verificatie, Data Analyse en het inbrengen van concrete signalen van malafide bedrijfsconstructies bij (de partners van) het RIEC.

1. Data Vergaring

Voor het doorlichten van alle bedrijven van de PPP is het nodig informatie te verzamelen over deze bedrijven en dit te verwerken in een databasis. Voor het verkrijgen van een zo'n compleet mogelijk beeld worden verschillende bronnen voor gebruikt:

- Het is nodig om alle adressen in kaart te brengen. Dat kan door alle (geo)locaties uit het BAG-register van het Kadaster te raadplegen. Vervolgens moet in beeld gebracht worden welke bedrijven op die adressen zijn gevestigd. Hiervoor wordt het handelsregister van de KvK geraadpleegd. Per bedrijf wordt dan aanvullend informatie verzameld, ook uit open bronnen, en wordt bijvoorbeeld uitgezocht tot welke branche het behoort, of ze een website hebben, wie de contactpersoon is, wat het correspondentie (email)adres is, het telefoonnummer, het KVK nummer, of ze een vergunning hebben, wie eigenaar is van het pand, etc...
- Er is een basisdocument van Economische Zaken waarmee gewerkt kan worden. Echter staan hier alleen de bedrijven op die bij de Kamer van Koophandel (KvK) geregistreerd staan voor heel Rijswijk (5.150 geregistreerde bedrijven, waaronder ook bedrijven in de PPP). De lijst moet aangevuld worden met de overige bedrijven in de PPP die buiten Rijswijk geregistreerd zijn in de KvK. De bedrijven op de PPP in deze lijst moet nog gecontroleerd worden op juistheid, volledigheid en actualiteit.
- Ondernemers aangespoord nog eens extra aangespoord verdachte omstandigheden te melden middels een 'kliklijn'.
- Er worden interviews gehouden met vertegenwoordigers en veiligheidspartners die de PPP als taakaccent hebben.

2. Gevel Verificatie

Bij Gevel Verificatie worden inrichtingen en de kenmerken daarvan daarmee vanaf de openbare weg geverifieerd. Tijdens of na de Data Vergaring moet daarvoor de PPP bezocht worden. Het is dan de bedoeling dat de gegevens uit de databasis ter plekke worden gecontroleerd op juistheid, volledigheid en actualiteit. In deze fase kunnen tevens inspecties plaatsvinden van Handhaving, Bouw- en Woningtoezicht, Bijzondere Wetten en andere ketenpartners.

3. Data Analyse en afronding

Nadat de gegevens in de databasis zo goed mogelijk zijn aangevuld, wordt de (kwaliteit van de vergaarde) data geanalyseerd. Via een quick scan en aan de hand van een indicatorenlijst kan al een onderscheid gemaakt worden tussen bonafide en mogelijke malafide of dubieuze bedrijven, waar weinig informatie over te vinden is. De mogelijk malafide of dubieuze bedrijven worden diepgaander onderzocht: er wordt gecontroleerd op oneigenlijk -, wisselend - of geen gebruik en bedrijvigheid. Uit dit onderzoek volgt, ter afronding van dit traject, een lijst met mogelijke malafide bedrijfsconstructies.

4. Inbrengen concreet signaal bij RIEC

De malafide bedrijfsconstructies, die op de lijst staan, worden als concrete signalen ingebracht bij het RIEC via het Ophis overleg (lokaal overleg). Het is dan aan de partners van het RIEC om te bepalen welke signalen opgeschaald worden als casus bij de Ondernijningstafel (districtelijk overleg).

Wat gaat de doorlichting van de PPP opleveren

- 1) Een uitgebreid en zo'n compleet mogelijk beeld van de bedrijvigheid in de PPP. Nu is er bijvoorbeeld alleen een schatting van het aantal postbusfirma's. Er is helemaal geen beeld van eventuele illegale bedrijvigheid;
- 2) In het onderzoek ontdekte misstanden kunnen worden aangepakt. Het biedt de mogelijkheid om bestuurlijke maatregelen te nemen zoals dat ook eerder gedaan is met de ingevoerde vergunningplicht voor de automotive sector;
- 3) Concrete aandachtsobjecten zullen ons ook meer aandacht en prioritering van de opsporende partners als FIOD, FUA, recherche en belastingdienst opleveren;
- 4) De toegespitste aandacht op het gebied zal, zoals we hebben gezien bij de invoering van de vergunningplicht voor de automotive sector, voor een afschrikkende werking op nieuwe malafide bedrijven hebben die vervolgens wegblijven uit de PPP;
- 5) Het weren van malafide ondernemers uit de PPP trekt meer bonafide ondernemers aan en zal een veiliger, gezonder en meer leefbaar ondernemersklimaat scheppen;
- 6) Nieuwe inzichten uit het onderzoek worden vervolgens verwerkt in de bestaande werkprocedures.

Formatie uitvoering bij de gemeente

Concrete signalen van ondernijning worden normaal gesproken al ingebracht bij het RIEC door de Coordinator Ondernijning.

Om een databasis aan te maken/vullen is formatie nodig. Om goede analyses uit te voeren is daarbij ook expertise nodig. Formatie en expertise voor deze taken zijn niet in de gemeentelijke organisatie aanwezig. Het zijn nieuwe taken die dan in de organisatie belegd moet worden en waar veel uren in gaan zitten, zeker als het doorlichten van **2.000** bedrijven zou betreffen. Dat zou betekenen dat formatie vrijgemaakt moet worden voor deze taken, door expertise van buiten aan te trekken of intern personen vrij te maken en op te leiden.

Hieronder volgt een overzicht van de bij benadering benodigde uren en formatie voor de uitvoering van deze opdracht:

Data Vergaring (databasis aanvullen) en Gevel Verificatie	2000 x 0,25 uur (uitgaande van een gemiddelde van een kwartier per casus om gegevens te verzamelen/ aan te vullen, inclusief het bezoek aan	500 uur
---	--	---------

	de Plaspoelpolder om de lijst te controleren op juistheid, volledigheid en actualiteit)	
Data Analyse	400 X 0,5 uur (uitgaande van een ratio van 20% dat verder onderzocht moet worden en dan een half uur per casus)	200 uur
Onvoorzien	(ongeveer 10% van de benodigde tijd, inclusief opleiding, uitloop, ziekte, etc...)	50 uur
Totaal		750 uur (0,5 FTE)

Kosten

Om de Data Vergaring en Gevelverificatie in ca. twee maanden uit te voeren zullen ca. twee personen ingehuurd moeten worden. De kosten van inhuur bedragen 500 uur x uurtarief van € 60,- = € 30.000,-

Data Analyse, waar 200 uur voor staat, kan uitbesteed worden aan expert een op het gebied van data analyse op schaal 10 niveau (uitgaande van een vergelijkbare functie van analist bij het RIEC). Bij een korte termijn voor oplevering, twee maanden, is 1 analist nodig om deze werkzaamheden uit te voeren. De kosten van inhuur van 1 Data Analist op schaal 10 voor een inzet van 200 uur, uitgaande van een detacheringsoopdracht, bedragen 200 uur x uurtarief van € 80,-
= € 16.000,-

Daarnaast voorzien we kosten voor Specialistische opdrachten (bijvoorbeeld financiële kantoren of bijdragen aan de kosten van partners)
= € 12.500,-

En kosten Onvoorzien

= € 6.500,- (ca. 10%, inclusief opleiding, uitloop, ziekte, etc...).

De totale kosten voor deze opdracht bedraagt

= € 65.000,- .

Mogelijkheid voor Subsidies

Er is gekeken of dit project met landelijke of Europese subsidies bekostigd kan worden.

a. Landelijk

Vanuit het ondernemingsfonds van het Ministerie van V&J krijgt Rijswijk al een bedrag voor Branche/ gebiedsgerichte aanpak van bedrijventerreinen en automotive. Technisch gezien zou dit project daarvan bekostigd moeten worden. Het is een keuze of de bekostiging van dit project ten koste moet gaan van de pilot voor de invoering van een vergunningstelsel voor automotive, waar het bedrag nu voor gebruikt wordt.

Verder voldoet het project niet aan de voorwaarden van subsidies van andere ministeries.

b. Europees

Het project voldoet niet aan de voorwaarden van subsidies van de Europese Structuur en Investeringsfondsen (ESI).

Tijdspad

1.	Na akkoord uitzetten opdracht voor inhuur werkzaamheden	Q3 2022
	Data Vergaring (databasis aanvullen) en Gevel Verificatie	Q3/4 2022
2.	Data Analyse	Q4/ 2022
3.	Oplevering lijst met mogelijke malafide bedrijfsconstructies	Q1 2023
4.	Inbrengen concrete signalen bij het RIEC	Q1/2 2023

5.	Financiële en fiscale doorlichting van bedrijfsconstructies (belastingdienst)	Q2 2023
6.	Opsporing (politie)	Q3 2023

Vervolg

Met de resultaten van het onderzoek wordt gezien hoe we de bestuursrechtelijke en strafrechtelijke processen verder vorm gaan geven. Een nieuw voorstel hiervoor volgt na het onderzoek en de oplevering van de lijst met mogelijke malafide bedrijfsconstructies.

